

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto oikeusministeriölle valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksukyvyttömyyslainsäädännön harmonisoinnista

Maksukyvyttömyysdirektiivi II koskevan U-kirjelmän perusteella saa hyvän käsityksen direktiiviehdotuksen tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista. Kirjelmässä kuvataan hyvin ehdotuksen vaikutuksia ja ongelmallisia piirteitä Suomelle. Kirjelmässä selostetaan avoimesti komission taloudellisen analyysin pohjaa ja sen soveltuvuutta Suomelle. Ehdotuksen kustannuksia suhteessa hyötyihin tulee käsitellä jatkovalmistelussa.

Keskeisimmät kehittämiskohteet jatkovalmisteluun

- i) Säädos ehdotusten tarkentuessa tulee arvioida mahdollista kansallista liikkumavaraa ja sen käyttöä.
- ii) Direktiiviehdotus heikentäisi ja monimutkaistaisi Suomen maksukyvyttömyysmenettelyitä monilta osin. Asian jatkovalmistelussa tulee esittää karkea arvio ehdotuksen kustannuksista ja hyödyistä Suomelle. Suuntaa antava arvio konkretisoisi paremmin ehdotetun muutoksen merkittävyyttä.

1. U-kirjelmän sisältö

Esityksen sisältöä on kuvattu tarkemmin valtioneuvoston kirjelmässä U 101/2022 vp, joka on saatavilla eduskunnan verkkosivuilta¹.

Komissio teki 7.12.2022 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi eräiden maksukyvyttömyyslainsäädännön osa-alueiden harmonisoinnista (COM(2022) 702 final). Ehdotus on yksi komission pääomamarkkinaunionin uudessa toimintasuunnitelmassa nimetyistä aloitteista.

Ehdotuksen tavoitteena on jäsenvaltioiden maksukyvyttömyysmenettelyitä yhdenmukaistamalla edistää rahoitusmarkkinoiden toimivuutta, pääoman vapaata liikkuvuutta, rajat ylittäviä sijoituksia ja eurooppalaisten yritysten tasavertaisia toiminta- ja kilpailuedellytyksiä. Ehdotuksen tavoitteena on myös tehostaa

¹ https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kasittelytiedot/Valtiopaivaasia/Sivut/U_101+2022.aspx

maksukyvyttömyysmenettelyitä EU:ssa ja erityisesti niissä jäsenvaltioissa, joissa ne tällä hetkellä ovat tehottomia.

U-kirjelmän mukaan direktiiviehdotuksen kansallinen täytäntöönpano edellyttäisi useita muutoksia muun muassa kansalliseen konkurssi-, yrityssaneeraus- ja yhtiölainsäädäntöön. Direktiiviehdotus heikentäisi ja monimutkaistaisi Suomen maksukyvyttömyysmenettelyitä monilta osin. Ehdotettu mikroyritysten menettelyn malliin liittyy merkittäviä huolia velkojien oikeusturvan ja talousrikollisuuden selvittämisen kannalta. Ehdotettu kaavamainen johdon velvollisuus hakea yritys maksukyvyttömyysmenettelyyn ei sovi Suomen maksukyvyttömyys- ja yhtiöoikeuden kokonaisuuteen. Direktiiviehdotuksen mahdolliset hyödyt liittyvät Suomen osalta pääasiassa unionin yhteismarkkinoiden tehostumiseen ja hyödyttävät erityisesti rajat ylittävää sijoitus-, rahoitus- ja yritystoimintaa.

2. Arvio kirjelmistä ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että U-kirjelmässä on kuvattu tiiviisti ehdotuksen olennaiset asiat ja peilattu ehdotuksen vaikutuksia Suomen lainsäädäntöön. U-kirjelmästä käy riittävästi ilmi asian tausta, tavoitteet ja Suomen kannat. U-kirjelmässä on esimerkiksi havainnollistettu hyvin ehdotuksen soveltamisalaan kuuluvien mikroyritysten määrää Suomessa.

Arviointineuvosto katsoo, että U-kirjelmän perusteella jää vaikutelma, että sääntelyehdotuksilla ei olisi kovin merkittäviä hyötyjä Suomen kannalta. Asian jatkovalmistelussa ehdotusten täsmentyessä on hyvä tarkentaa ehdotuksen kustannuksia ja niiden mittaluokkaa Suomelle.

U-kirjelmissä ei ole käsitelty mahdollista kansallista liikkumavaraa. **Arviointineuvosto katsoo**, että tämä on osin ymmärrettävää, kun sääntelyehdotus on vielä valmisteilla. Asian jatkovalmistelussa tulisi arvioida kansallista liikkumavaraa ja sen käyttöä.

2.2 Taloudelliset vaikutukset

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että U-kirjelmässä on kuvattu, mitä tietoja komission vaikutusarvioiden taloudellisen analyysin pohjana on käytetty. U-kirjelmässä on tuotu napakasti esille, mitä puutteita ja epävarmuuksia vaikutusarviointi Suomen kannalta sisältää.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että U-kirjelmässä on kuvattu nykytilanteen toimivuutta Suomen kannalta. U-kirjelmässä tuodaan esille, että Suomen maksukyvyttömyyslainsäädäntö ja -järjestelmä on kansainvälisessä vertailussa todettu erittäin toimivaksi, eikä kansallisen lainsäädännön muuttamisesta sinänsä ole odotettavissa suoraa ja välitöntä taloudellista hyötyä suomalaisille yrityksille.

Direktiiviehdotuksen mahdolliset hyödyt liittyvät Suomen osalta pääasiassa unionin yhteismarkkinoiden tehostumiseen ja hyödyttävät erityisesti rajat ylittävää sijoitus-, rahoitus- ja yritystoimintaa. U-kirjelmän mukaan direktiiviehdotus heikentäisi ja monimutkaistaisi Suomen maksukyvyttömyysmenettelyitä monilta osin.

Arviointineuvosto katsoo, että jatkovalmistelussa on hyvä tarkentaa arviota ehdotuksen kustannuksista, etenkin jos direktiiviehdotus heikentäisi Suomen maksukyvyttömyysmenettelyjä. Esimerkiksi jatkovalmistelussa voi esittää karkean määrällisen arvion muutoksen kustannuksista tai laadullisia arviota, jos määrälliset arviot eivät ole kaikilta osin mahdollisia. Tarkempi arvio konkretisoisi paremmin ehdotetun muutoksen merkittävyyttä.

2.3 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

U-kirjelmässä kuvataan, että mikroyritysten purkumenettelyyn ei määrättäisi pesänhoitajaa. U-kirjelmän mukaan on epäselvää, miten ehdotettu menettely toimisi käytännössä ja miten velkojien oikeudet turvattaisiin ilman pesänhoitajaa. Kirjelmän mukaan ehdotus lisäisi kokonaisuutena tuomioistuinten työmäärää ja edellyttäisi tuomioistuinten lisäresursointia tai edellyttäisi pesänhoitajan tehtävien siirtämistä uudelle viranomaiselle. Tuomioistuinten työmäärä voisi lisääntyä myös yrityksen johtoon kohdistuvien uusien vahingonkorvauskanteiden ja uusien pre pack -menettelyiden² johdosta.

Arviointineuvosto katsoo, että U-kirjelmässä on tunnistettu mikroyrityksille ehdotetun muutoksen olennaisia vaikutuksia. Jatkovalmistelussa on tärkeää tarkentaa vaikutuksia viranomaisille, velkojille ja yrityksille. Erityisesti on hyvä tarkentaa arvioita siitä, millaisia vaikutuksia suomalaisen maksukyvyttömyysjärjestelmän heikentämisestä tulee laajasti yhteiskuntaan.

U-kirjelmässä arvioidaan, että mikroyritysten purkumenettely ei tuo varsinaista parannusta mikroyritysten asemaan Suomessa, mutta siihen liittyy merkittäviä huolia velkojien oikeuksien loukkaamisen sekä väärinkäytösten ja talousrikollisuuden piiloon jäämisen näkökulmasta.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että U-kirjelmässä tuodaan esille ehdotukseen liittyviä riskejä. U-kirjelmässä on lyhyesti mainittu, että ehdotukseen liittyy merkittäviä huolia talousrikollisuuden jäämisestä piiloon. Säädösehdotusten tarkentuessa tulee esittää tarkempi arvio ehdotuksen vaikutuksista talousrikollisuuden selvittämiseen ja mahdollisuuteen tehdä talousrikos. Voiko ehdotus vaikuttaa siten, että merkittävä osa talousrikoksista jää piiloon, jolloin myös alttius talousrikoksien tekemiselle voisi kasvaa?

² Pre pack -menettelyillä tarkoitetaan menettelyjä, joissa velallisen liiketoiminnan tai sen osan myyntiä valmistellaan velallisen, velkojin ja ostajaehdokkaisten kesken jo ennen virallisen maksukyvyttömyysmenettelyn alkamista. Tällainen myynti voidaan etukäteisvalmistelujen ansiosta toteuttaa nopeasti ja tehokkaasti virallisen maksukyvyttömyysmenettelyn jälkeen.

3. Muut asiat

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu valtioneuvoston kirjelmästä (U 101/2022 vp) komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksukyvyttömyyslainsäädännön harmonisoinnista (maksukyvyttömyysdirektiivi II), jonka oikeusministeriö on antanut eduskunnalle. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että kirjelmän perusteella saa hyvän käsityksen ehdotuksen alustavista vaikutuksista ja U-kirjelmässä tuodaan esille Suomen kannalta ongelmallisia kohtia. Säädösehdotusten vaikutuksia tulee täsmentää säädösehdotusten tarkentuessa.

Helsingissä 21. kesäkuuta 2023

Leila Kostainen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Annika Collin

Johtava asiantuntija, arviointineuvoston sihteeri

Yhteystiedot:

Valtioneuvoston kanslia
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
vnk.fi
p. 0295 16001